

Előfizetési feltételek:
Vidre postán vagy helyben hához
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasábos pletisor egyezri hirdetésnél 12,
kétzerinél 10, háromszorinál 8 kr.
A nyilvántartás 30 kr.
Helyesdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Hanssen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
3. sz. I. em. Bees: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.

A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmertelen levelek csak ismert e-
szektől fogadtatnak el. — Keziratok nem
adnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Her-**
tesz József könyvnyomdái irodája)
hova a lap anyagi részét illető közlemé-
nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Az új negyed alkalmával kérjük ügybarátainkat és
lapunk tisztelt olvasóit, a lap szétküldése körüli akadá-
lyok elkerülése céljából, az előfizetések postautal-
vány által eszközözendő mielőbbi szives megújítá-
sára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre (apríl—márcz.) . . . 16 frt.
Fél évre (apríl—sept.) . . . 8 frt.
Negyed évre (apríl—jun.) . . . 4 frt.

Az előfizetési pénzek küldendők: Kertész J.
könyvnyomdái irodájába, (belváros, Lipót-utca 2. sz.);
hová a hirdetések, reklamatíók, s más, a lap anyagi ré-
szét illető közlemények és felszólalások is intézendők.

Budapest, mártius 28.

Hogy parlamentünkre a legközelebbi idő-
ben sok és fontos teendő vár, azt tudjuk, s saj-
nosnak kellene mondani ha nem így volna, any-
nyi a kérdés, melynek megoldása alig odázható
el tovább.

Hogy ily körülmények között nem tarthat-
juk öröndetes dolognak, ha fontos ok és szükség
nélkül vétetik igénybe a törvényhozásnak rövidre
szabott ideje, az természetes.

Felsőházunk azonban az ily tekintetekkel
nem sokat törődik. Ha mindenható hármias bi-
zottságának úgy tetszik: egyik vagy másik tör-
vényjavaslatot közzétesse a képviselőházban
nyert alakjából, akkor bajosan boldogul a méltó-
ságos főrendekkel maga a kormány is, mely-
nek irányában különben elég leereszkedést szok-
tak lordjaink tanusítani, ily esetben az is beéri
argumentumnak a mi például a mai ülésben
mondattunk, hogy: ha a javasolt módosítvány nem
jobb az eredetnél, nem is rosszabb — s e végett
kell azután a törvényjavaslatnak ide-oda huzot-
tatnia.

Igy történt a földadó szabályozásáról szóló
törvényjavaslatról is, melyben a pénzügyminis-
ter ép oly szakavatott, mint tárgyilagossá figyel-
meztetésünk dacára, számos változtatások tétet-
tek, melyek között egyiknek sem tulajdonítha-
tunk annyi fontosságot, hogy érdemesnek mond-
hatók a felsőház szempontjából, azok bármelyi-
ke végett ellenkezésbe jönni a képviselőházzal, s
mi több ezen változások egyike által sem javult
a törvényjavaslat, s bizonyára kár volt azok vé-
gett így, hosszú időt igénylő tárgyalásokat idézni
elő, s a nagyon is szükséges törvényjavaslat
életbe léptetését elodázní.

Különbö a tárgyalásból, melynek eredmé-
nyén nem igen gyönyörködünk, nagy megnyug-
vást merítettünk új kormányunk parlamentaris
magatartására nézve.

Igaz ugyan, hogy Wenckheim báró tegnap
napon előfordult egy kis beleszólásán kívül, kizáró-
lag a pénzügyminiszter, kinek parlamentaris
tapintatosságát ép úgy, mint egyéb kitűnő tulaj-
donait régóta ismeri az ország, védte a kiválólag
tárczáját érdekelt törvényjavaslatot, azért, miután
ez alkalommal világosan az egész kormány ne-
vében is szólott, a szeritünk érdemelt díszetét az
egész kormányra tartjuk kiterjesztendőnek.

Helyes és correct eljárásnak mondható, hogy
a kormány egy elődjétől betérjesszett, s a tár-
gyalás oly előrehaladott stadiumában lévő javas-
latot, mely ellen elvi kifogása nincs, védi és be-
fejezetni kívánja, a nélkül azonban, hogy ahhoz
állását kötné, a mi ily esetben semmiképen hely-
lén nem volna.

Ép oly helyesnek és correctnek tartjuk a
pénzügyminiszter azon nyilatkozatát is, hogy mi-
után a felsőház magatartása folytán a törvényjavas-
lat új tárgyalás alá kerülendő, a kormány an-
nak irányában állást fog foglalni, s akkor ugy-
hiszszük, a főrendeknek is alkalmuk nyílnd
meggondolni, vajjon a képviselőház többségével
s az ezáltal istápoló kormányval ellentétbe kí-
vánja-e ugyis roskadozó tekintélyét állítani.

De más, ugyan nem új, de igen érdekes ta-
nuságot is merítettünk a szóbanforgó tárgyalás-

ból, s ez az, hogy felsőházunk újjászervezése
mindinkább elhalaszthatatlanná válik.

Ugyan mit mondjunk oly törvényhozási tes-
tületről, mely végig tárgyalva egy fontos törvény-
javaslatot, a névszerint szavazásnál határozatlan
képtelennek bizonyul, mert a 600-nál több joga-
sult tagból csak 37 van jelen! Mint mondjunk oly
felsőházzal, melynek egyik tagja, a ki nem tulsa-
gosan nagy mértékével bir azon összes kellékek-
nek, melyek más országokban a felsőházi tagságra
minősítnek, oly kérdéseket intéz a kormány egyik
tagjához, melyekre ez, incorrect és inparlamentaris
voltuk miatt a választ megtagadja!

Iskola maradjon-e a mi felsőházunk, melyben
az érett államférfiak kényszerítve legyenek ok-
tató előadásokat tartani a high life ifjúságának?

Tarthatatlan állapot ez, melyen reményljük
a kormány egyéb bokros teendői dacára is mi-
előbb segitend.

Még egy észrevételt el nem hallgathatunk.
Hogy gr. Zichy Henrik, gr. Andrássy Manó és
mások kedvüket lelik az opositíóban ahöz sem-
mi közünk, de, hogy a közigazgatási kötelességük
mulasztásával Pesten időző főispán urak a képvil-
selőház többsége és a kormány ellen foglalnak
állást, azt botrányosnak tartjuk.

Ha a méltóságos urak nem érzik, hogy ha
ellentétes nézetben vannak a kormánnyal, hivata-
luktól le kellene mondaniok, mi nem fogunk nekik
tanácsosal szolgálni, de azon kérésint intézzük a
belügyminiszterhez gondoskodjék arról, hogy a
kik az államtól fizetést huznak, s tőle kinevezést
elfogadnak, teljesítsék kötelességüket, s ne helyez-
zék magukat a kormány nézeteivel ellentétbe.

— **Bitto** miniszterelnök és Ghyecy pénzügy-
miniszter, ma este a közösiügyi budget körüli tárgyalások-
ban résztvevők Bécsbe utaznak, hol 3-4 napig fog-
nak tartózkodni.

— A „Pester Lloyd“ értesítése szerint a hadügy-
miniszter meggondolta magát, s az általa ezuttal előter-
jesztendő költségvetésben „nagyban és egészen“ a tavali
budgethez alkalmazkodik, különösen az extraordinarium-
ban eddig annyira kedvelt túlkövetéseket elismerésre
méltó önmegtartóztatással mellőzte. Ugyancsak t. lap-
társunk arról is értesül, hogy a vöröskönyv eddigi pi-
kantiériát az idén valószínűleg igen prózái kereskedelmi
politikai jelentések fogják helyettesíteni.

— „A 21-es bizottság egy tagja“ levelet tesz köz-
zé a „P. Lloyd“ mai számában, melyben e bizottságot
védi a „P. L.“ támadásai ellenében és a következő ada-
tot beszéli el: Midőn Széll Kálmán Szilágyi által m. évi
decemberben a pénzügyminiszteri tárczával megkímál-
tatott, Széll azon föltételt kötötte ki, hogy a rendes
kiadások évenként hat millióval csökkentesenek. A kor-
mány csak két millió csökkenést tartott lehetségesnek.
Most a 9-es bizottság javaslatai szerint, már 1875-ben
nyolcz millió lenne megtakarítandó, s ugyanazon minis-
teriumnak az ellen semmi észrevétele sem volt.

Országgyűlés.

A főrendház ülése mártius 28-án.

Tegnap jelentésünk kiegészítésül közöljük a követ-
kezőket a márczius 27-ki ülésről.

A 18. és 19. §§. tárgyalásakor Ghyecy Kálmán
védte az eredeti szöveget a hármias bizottság módosítvá-
nya ellenében, mely a terményárak megállapításában a
közelebbi 6 év közép átalányának 30-as kamatát akarja
levonni, Cziráky a méltányosságra hivatkozik s a bizott-
ság módosítványát ajánlja, Zichy Nándor hasonlóképen
nyilatkozik, s a többség elfogadja a módosítványt. Pálffy
a szöveget úgy érti, hogy az fákra is vonatkozik, melyek
világosan kivenni óhajt a törvény e szavai alól. Keg-
levich István osztja előtti szólnak aggodalmait s kifejti,
hogy e törvény mért nem vonatkozhatik semmiképen az
erdőkre s ez értelemben módosítványt ad be, melyet feles-
legesnek tart. Keglevich Béla, kijelentve, hogy neki koránt
sincsnek oly aggodalmak az erdősekre vonatkozólag,
mint az előtte szólnak. Csáky László Keglevich
István módosítványa mellett nyilatkozik, melyet Pálffy
Mór is kielégítőnek tart, mint a mely aggodalmainak el-
osztatására alkalmas. Zichy Jenő is a módosítványhoz
csatlakozik. Végre szavazás után valamennyi módosítvány
elesik s az eredeti szerkezet fogadtatik el.

A következő §§-ok a 25-ig elfogadtatnak.

A 26. §-nál tett bizottsági módosítványt illetőleg
Ghyecy miniszter kijelenti, hogy ebben az alakjában nem
tartja elfogadhatónak, s várja a czélnak megfelelőbb for-
mulázását. Majthényi László az eredeti szöveg elfogadá-
sát ajánlja, míg Desewffy Aurél a hármias bizottság mó-
dosítványának ad elsőseget, mely elfogadtatik.

A 28-ik új és 38-ik régi §-ra ajánlt módosítványt a
pénzügyminiszter nem találta jobbnak az eredeti szöveg-
nél, Zichy Nándor azonban a módosítványt pártolta, csat-
lakozott hozzá Cziráky János, s dacára a pénzügyminis-
ter ismételt ajánlatának, az eredeti szöveg mellőzésével a
módosítvány fogadtatik el.

A mai ülésen a jegyzőkönyv hitelesítése után Zichy
Nándor gr. bizotts. előadó tegnapi megbízatása folytán
beterjeszti a 16. §-ra tett módosítás szövegezését, melyet
Zsigray a trágyakészítés értékének leszállítása iránt nyuj-
tott be. A szövegezés következő: „Szántóföldek termé-
seül vétetik a közönséges gazdasági vetésforgások alatt
termelt összes termények és vett haszonok értéke.“

Majthényi László b. a fölölvasott szövegezését a stil-
istikával megfelelőnek tartja ugyan, de azt hiszi, hogy a
„haszon“ szó egészen mellőzendő, vagy legalább a törvé-
nyekkel összefüggőleg említettessék.

A szövegezés Majthényi módosításával elfogad-
tatott.

Ghyecy Kálmán pénzügyér a 3-as bizottságnak
ezen egész fejezetben átvonuló elvi eltérést, mely a dülök
szerinti osztályozás után azonnal az adó kivételét is
ajánlja, nem fogadhatja el s a képviselőház szövegezésé-
hez ragaszkodik, mely azt követeli, hogy miután a min-
taterék szerinti beosztás minden fórumon keresztül me-
gyen, akkor vettetik ki az adó. A 3-as bizottság javaslata-
ban sem idő sem pénzkímélést nem lát; sőt a reclama-
tiók száma szerinte nagyobb lesz. Azért a képviselőház
szövegezéshez ragaszkodik.

Zichy Nándor grót a hármias bizottság vélemé-
nyét védi.

Elnök: nem lévén senki, ki a 3-as bizottságnak jelen-
leg tárgyalás alatt lévő javaslata ellen kívánna szólni, ez
egyhangulag elfogadtatik.

Ezután a negyedik fejezet részletes tárgyalása foly-
tatattik.

A negyvennegyedik fejezetnél vita keletkezvén
André tanácsos fölvilágosítást nyújt a telekkönyvek szer-
kezetére.

Br. Majthényi L. ellenében ki ragaszkodik ahhoz,
hogy a felek ne a telekkönyvre, hanem a sorozási mun-
kálát osztályozására utasítsanak.

André miniszteri tanácsos felszólalására „az ér-
vényben lévő osztályozás szerint“ kifejezés fogadtatik el.

Báró Vay Béla olvassa az új 4., 5., 6. és 7-dik
és következő szakaszokat, melyek a hármias bizottság
apróbb, többnyire irányi módosításai ellen szó nélkül
elfogadtatnak.

Az ülés további folyamáról legközelebbi számunk-
ban fogjuk értesíteni olvasóinkat. Különösen egész ter-
jedelmében közölni fogjuk a Keglevich István gróf által
előidézett érdekes incidenst is, melyre már mai vezércik-
künkben is reflektáltunk.

A IX-es albizottság jelentése a 21-es bi- zottsághoz.

(Folytatás.)

A mennyiben azonban némely törvényhatóságban a
közigazgatási költségek jelenlegi összege általában magas-
nak mondható és némely törvényhatóság főleg a hivatali
állomások fölállításánál s a személyes fizetések és járan-
dóságok megállapításánál erejéhez képest aránytalanul
tul terjeszkedett; a belügyminiszter az 1870. XLII. t.
ez. 3 §-ánál fogva fölhatalmazandó lenne arra, hogy a
törvényhatóságok költségvetését a létező aránytalanságok
kiegyenlítése szempontjából vizsgálja át: s ott a hol szük-
ségesnek és indokoltnak mutatkozik a költségek leszállí-
tása iránt intézkedjék.

A megyei közigazgatási költségek általában a lehető
legnagyobb takarékoszággal akként állapíttassanak meg,
hogy egyrészt a jó közigazgatás igényeinek elég tétés-
sék, másrészt főleg a személyes illetmények költségei
által a többi közigazgatási teendőkre szükséges kiadások
esorbúlást ne szenvedjenek.

Azon módra nézve, miként lesz a megyei házi adó
kiszolgáltató, a következő elvek szolgálhatónak zsi-
normértékül, a megyei házi adó az állami adóval együtt
szedetik be.

A megye központján levő állami pénztár minden
hónap lejártával a befolyt egyenes adókból azon arány-
ban fogja a megye hatóságának a házi adót javára írni a
mely arányban áll a házi adó összege a befolyt állami adók
összegéhez.

Ezen arányban fognak a megyei közigazgatási költ-
gek fűdőzésére szükséges pénzüsszegek a megyének ter-
hére iratni; — a költségek utalványozása a megye ter-
hére a megyében levő pénztárnál az utalványozási jog-
gal bíró megyei tisztviselő utalványai alapján történik.

Ghyecy Kálmán

Nehogy azonban a megyei közigazgatás a kellő pénz hiánya miatt megakadjon: az állam a megyék számára; összes házi adójuk $\frac{1}{4}$ részének erejéig — egyszer mindenkorra előleges hitelt nyit, melyet a megyék szükség esetében esetleg felhasználhatnak.

Ezen hitelt névben minden év végével megtörténik a leszámolás és kiegyenlítés a megye és az állami adópénztár között.

Ennek módozatait a törvény állapítja meg.

Miután a megyék a közigazgatási teendők egy jelentékeny részét teljesítik, méltányosnak tartja az albizottság, hogy minden egyes megyének egyenes adójából, ezen czímen egy bizonyos százalék annak átengedtesse. E százalék 10 százalékban lenne megállapítandó.

Azon esetben azonban, ha az illető törvényhatóság egyenes adója 10 százalékának összege meghaladná azon javadalmazást, a melyben eddig részesült: ilyen törvényhatóságnak egyenes adójából csak azon összeg engedtetik át, a melyet az állampénztárból eddig élvezett s így egy megyének sem engedtetik át nagyobb összeg, mint a mennyiben addig közvetlen állami javadalmazás czímén részesült.

Habár az albizottság azon véleményben van is, hogy a megyei házipénztár a tervezett új nagy mérvű területi átalakítások nélkül is életbeléptetendő, el kell ismernie azt, hogy a házi pénztár életbeléptetésének következményeként azon törvényhatóságok, a melyek az adakozók túlterhelése nélkül nem képesek fedezni közigazgatási szükségleteiket, más törvényhatóságokkal lesznek egyesítendőek, így tehát feltétlenül szükségessé válik, hogy oly megyék, a melyek egyfelől a jó közigazgatás szempontjából szükséges hatósági kiadásait egyéb segély forrásai-
kon kívül az egyenes államadónak 20 maximális százalékával, beleértve abba az állam által átengedett adó-hányadot sem képesek fedezni; összekapcsoltsanak más megyével esetleg megyékkel.

Ezek és a velük szomszédos törvényhatóságok a miniszterium által kihallgatandók és reájuk vonatkozólag törvényjavaslat terjesztendő elő.

Felhagyatlik egyébiránt a többi törvényhatóságnak azon jog, hogy ha bár a 20 százalékos maximumon belül tudnák is fedezni kiadásait, de ezt magukra nézve terhelőnek tartanák, az egyesítés vagy területtel más módon szabályozása iránt folyamodhassanak, mely esetben ezekre vonatkozólag is a fentebbi mód lesz követendő.

A házi pénztár szempontjából szükséges intézkedések kivül még módosítandó lesz a jelenleg fennálló törvény több irányban.

Módosítást lát az albizottság erős, életképes önkormányzattal bíró törvényhatóságok megteremtése czéljából a kisebb sz. királyi és törvényhatósági joggal bíró városokra nézve szükségesnek. De ezen kivül némely intézkedéseket követel a közigazgatás rendezésének tekintete is főleg annak fogva, mert az albizottság javaslatai szerint a megyék hatásköréhez utasítottának ezentul nem csekély fontossággal bíró közigazgatási teendők.

Ami mindenek előtt a jelenleg törvényhatósági joggal fölrüházott városokat illeti, ezekre nézve az albizottság véleménye az: hogy a városok a nagyobb népességi, vagyonszám, fejlettebb iparral és kereskedelemmel bíró városok kivételével a megyékkel egyesítendőek. Ez iránt az illető érdekelt meghallgatása után törvényjavaslat lesz előterjesztendő az országgyűlés elé; az albizottság azonban szükségesnek tartja, hogy törvényhozási intézkedés történjék az iránt, hogy a külön törvényhatóságok gyanánt meghagyott városok a megyékkel, a melyekhez vagy melyek mellett fekszenek, az utakra, a közegészségi, közrendészeti, a humanisztikus és más hasonló közérdekű ügyekre nézve miként tartoznak közreműködni.

Az albizottság szükségesnek tartja még végül megjegyezni, hogy oly törvényhatóságok, melyeknek területi folytonossága meg van szakítva, jelen széttagolt állapotukban fenn nem tarthatók, miért is ezekre nézve is meghallgatásuk, vagy szomszéd és környező hatóságok meghallgatása után törvényjavaslat terjesztendő elő.

Ami a második irányban eszközözendő módosítást illeti azon czélból, hogy a miniszteriumhoz fölbevezetni szokott közigazgatási ügyek számának kevesítése által, — azok észszerű elintézésének hátramaradása nélkül a központi közigazgatásnál megtakarítások érte-hessenek el, másrészt pedig azon közigazgatási ügyek elintézéséről is kellően gondoskodva legyen, melyek eddig állami közegek által kezeltetvén az albizottság véleménye szerint inntul a törvényhatóságok kezelése és intézkedése alá fognak boocsáttatni; szükségesnek véli az albizottság, hogy a közegektől, szolgabíráktól és alispántól és az iskolaszéktől fölbevezett ügyeknek ellátásával s a törvényhatóságoknak átadandó közigazgatási adó és közlekedési ügyeknek vezérletével és elintézésével a főispánnak vagy akadályozhatása esetében az alispánnak elnöklété alatt a tvhatósági állandó választmány bizas-sék meg.

Ezen választmányának e czélból miként leendő átalakítása iránt külön törvény által kell intézkedni, melyben ezen bizottságnak a törvényhatóságban exponált kormányközegekkel, ugymint utépítészeti, illetőleg mérnöki hivatal, tanfelügyelő, adóhivatallal való összeköttetésnek s a határozataitól való fölbevezetésnek vagy más perorvoslatnak módozatai szabályozandók.

A főispáni intézményre nézve is módosításokat tart az albizottság szükségesnek. Ezeket a következőkben hozza javaslatba:

A városi főispáni intézmény mint olyan eltörölendő, azon megjegyzéssel azonban, hogy a törvényhatóságok-ként ezután is fennmaradó városoknál az állami felügyelet és ellenőrzés más uton lesz gyakorlandó.

A megyei főispáni intézmény már az állami ellenőrzés szempontjánál fogva is megtartandó. A megyei főispánra nézve a főrendiház rendezése alkalmával azonban kimondandó lesz, hogy az a főrendiház tagja nem lehet.

A főispán hivatása és teendői a következő elvek alapján lennének körülírandók: A főispán az összes megyei önkormányzatnak ellenőre, az állami érdekek képviselője; a megyei állandó választmány elnöke és a megyében exponált állami közegek feje legyen, mint ilyen a megye

székhelyén lakjék állandóan, és ellenőre levén az összes megyei önkormányzatnak, oly törvényhozási intézkedés teendő, hogy a főispánnak a megyéhez intézett minden kormány-rendeletéről folytonos hivatalos tudomása legyen.

Áttérve az egyes miniszteri tárczák költségeire, a belügyminiszterium költségeit illetőleg a következőket jegyzi meg az albizottság:

A megyék, kerületek, vidékek és székek közigazgatási árva és gyámhatósági kiadásai 4.976,336 firtal a költségvetésből a fentebbiek alapján kihagyandók lesznek.

Azon elvek alapján, melyeket a háziadóra nézve az albizottság fölállított, az egyes megyék egyenes adójából 4.129,323 firt lesz, mint az egyes megyéknek átengedendő %-ok végösszege levonandó.

A betegápolási költségekre nézve, melyek az 1874-ik évben 553,300 firtal állapítottak meg és a miniszterium által előterjesztett tájékozó kimutatásokban a közelebbi évekre is hasonló összeggel lennének fölveendőek,

az albizottság a következőket ajánlja a t. bizottság figyelmébe:

A betegápolási költségeknél apasztását jelenleg nem hozhatja javaslatba, mert e helyütt a megtakarításokat ezuttal még az egészségügynek jelen szabályozatlan és hiányos állapota nem engedi.

Az albizottság meg van azonban győződve, hogy az állam költségvetésében jelentékeny megtakarítások történhetnek ezen czímen is, ha az egészségügy országos rendezése és ezen kérdés rendszeres szabályozásával együtt a községek s a törvényhatóságok ez irányban köteleességei pontosan körülírva lesznek. Azért az egészségügyi törvény mielőbbi előterjesztésének sürgős szükségét hangsúlyozza az albizottság.

Addig is azonban, míg az egészségügy országos rendezése egész terjedelmében megtörténhetik, — mi előreláthatólag hosszabb törvényhozási tárgyalásokat és közigazgatási intézkedéseket igényel: az albizottság a költségek apasztása czéljából szükségesnek látja, hogy mielőbb a lehetőségig már 1875-re novelláris törvény által állapítsanak meg a törvényhatóságoknak és községeknek az egészségügy körüli köteleességei, hogy az állami kiadások e téren lehetőleg már 1875-ben apad-hassanak.

Másfelől mérsékelhető lenne ezen teher oly módon, ha az állam által fedezett betegápolási költségek megtérítésének kérdése mielőbb szabályozatik az által, hogy a községi törvény ez irányban pótlólag kiegészítetik és annak főleg az illetőségre vonatkozó rendelkezései, — a mennyiben szükségesnek bizonyul, — módosíttatnak.

Egyébiránt addig is, míg ezen törvényhozási intézkedések megtörténhetnek, fölhevandó a miniszterium, hogy a betegápolási költségek megtérítése illetőleg behajtása iránt a fennálló törvények alapján is erőlyesen intézkedjék.

Az albizottság a belügyminiszter előterjesztésében tervezett állam csendőrségi intézményről elvileg nem nyilatkozik; valamint nem őrzi magát hivatva elvileg eldönteni az erdélyi csendőrség kérdését sem, és így arra nézve változtatást javaslatba nem hoz. — Ha azonban az erdélyi csendőrség költségei az állami költségvetésben megtartatnak: miután a közbizottság főtartására szükséges költségeket a törvényhatóságok fogják ezután is házi pénztárakból fedezni, az albizottság azon elvnek következetes keresztülvitele czéljából szükségesnek tartja, hogy az erdélyi csendőrség költségei az illető törvényhatóságok részéről megtéríttessenek, és a költségvetésbe bevételként fölvevessenek: azon összeg azonban, mely a határozás tekintetéből merül föl a csendőrségnél mint állami kiadás, ezután is az állami költségvetést fogja terhelni.

Az elemi csapások czímén fölvevett 5000 firt a költségvetésből kihagyandó lesz, miután ezen összeg szükség esetében alig felel meg a czélznak; egyes kisebb szükségletek más czímen rendelkezésre álló összegből is fölözhető; rendkívüli esetekben pedig úgy is rendkívüli eszközökről kell gondoskodni.

Ezen tárcza rendes kiadásaira az albizottság még csak azon megjegyzést teszi, hogy a budapesti önkényes tüzoltók segélyezésére fölvevett 5000 firt a pénzügyminiszter rendes költségei közé helyezendő át.

A rendkívüli kiadásokra nézve az albizottság véleménye abból áll, hogy:

Az egészségügyi tanácsnak 10,000 firtal előirányzott költségei megtakaríthatók lesznek.

A belügyminiszter költség esetében közegészségi ügyekben adandó szakértői vélemény czéljából az egyetemi orvosi karhoz vagy az orvosi egyesülethez fordulhat bármikor.

A rendkívüli kiadások többi czímei pedig annak idején áthelyezendőek a rendes kiadások közé.

A pénzügyminiszterium költségei.

A rendes kiadások a következő czímeinél hoz az albizottság megtakarításokat javaslatba:

A pénzügyigazgatóóságokra nézve az albizottság a miniszterium által tervezett nagyobb mérvű területi szabályozás nélkül és 2. pénzügyi igazgatóságnak a győzőnek és szatmárnak megszüntetését lehetségesnek tartja a pénzügyi szolgálat minden hátránya nélkül és így e czímen 120,000 firtnyi megtakarítást hoz javaslatba, mint oly költség kimélt, mely 1875-ben már eszközölhető lesz. A pénzügyi szolgálat rendezése, főleg egyenes adók kivetésének és beszedésének rendszeres szabályozása, az illeték-szabási eljárás és hivatalok szervezése által, a pénzügyi igazgatóságok körében jelentékenyebb megtakarítást hisz az albizottság lehetségesnek; ennek összege azonban azon reform részleteitől függ, és így erre nézve még ma egy csak némi valószínűséggel bíró összeg is nem vehető számításba.]

(Folyt. kőv.)

(Hivatalos.) A igazságügyminiszter a nagy-váradi k. törvényszékhez irnokká Nagy Arpád hercegy-újfalusi k. járás bírósági díjokot, a földmivéls., ipar- és kereskedelemügyi miniszterium Ritter Gusztáv főkereszt a kolozs-monostori kir. gazdasági tanintézet főkeresztésé végreles minőségben nevezte ki.

Alapszabályok helybenhagyása. A bánát-komlósi takarékpénztár alapszabályai; a „pozsonyi szőlőmivéls. pinczetársulatának“ alapszabályai; a Budapestben alakult „Centrale“ általános biztosító-társaság alapszabályai; a „H.-bűszörményi gőzmalom-részvénytársulat“ alapszabályai; az „Agfalvi takaré- és kölcsön-egylet“ alapszabályai; a dunapentelei segély-egylet alapszabályai a földmivéls., ipar és kereskedelmi m. k. miniszterium által a törvényes benmutatási záradékkal elláttattak.

A fővárosi közmunkák tanácsából. Miután a városi közönség részéről a fővárosi közmunkák tanácsába beválasztott tanácsosok ezen állásuktól visszavonultak, és a fővárosi közönség az új választásra vonatkozólag eddig elé még nem intézkedett, a közmunkák tanácsa azon kellemetlen helyzetbe jutott, hogy szokott ülésait meg nem tarthatja, és ez által az előterjesztett tárgyaknak elintézetlenül visszatartására kénytelen. Hogy tehát legalább az akadálytalan építési engedélyek, melyeknek visszatartása tekintettel a bekövetkezett építési időnyre csak káros következménnyel járna, — folyamodó feleknek kiadatathassanak, a mai napon egy misztikai bizottság hivatott össze, mely a tanácsból már régebben nyert fölhatalmazásánál fogva, sürgős esetekben azonnali intézkedésekre jogosult. A bizottság az előterjesztett építkezési engedély iránti kérvényeket átvizsgálván a tanács jóvá hagyásának föntartása mellett, a többi közt a következő építési engedélyeket adta ki, ugyanis: Petz Józsefnek, I. kerület, templomter 601. sz. egy emeletre. Gábor Ferencnek, III. kerület, országut 1962. sz. földszintre. Ruscher Györgynek, V. kerület, vadász-utca 86. sz. két emeletre. Szűts Józsefnek, VI. kerület, új-utca 19—20. sz. második emeletre. Gergelyi Kálmánnak, IV. kerület, tél-utca 80. sz. négy emeletre stb.

Nepesedési mozgalom. A fővárosban a lefolyt — márczius 15-től márczius 21-dikig terjedő — héten élve született 275 gyermek, elhalt 329 személy; a halálozások tehát 54 esettel mulják felül a születéseket. — Az élve szülöttek közt volt 204 törvényes, 71 törvénytelen; nemre nézve 143 fiu, 132 leány. Halva született 10 gyermek, köztük 6 törvényes, 4 törvénytelen. — A halottak közt volt 180 férfi, 149 nő, egy éven aluli gyermek 91. Elve szülöttek vallás szerint így oszlanak meg: katolikus 204, ágostai 49, helvét 13, görög n. e. 3, zsidó 37. — Nevezetesebb halálokok: Velezülletett gyengeség és alkathiba 11, agykér lob 12, rángások 22, crup 2, roncsoló toroklob 5, hökhurut 2, derme és állgörs 5, kanyaró 3, vörheny 2, orbáncz 1, himlő 25, bélhurut 15, typhus 15, tüdő- és mellhártyalob 31, hashártyalob 6, vízkór 5, rák 2, tüdőgümő 84, gyermekágyi bajok 2, agyhüdes 1, aggkór 5.

Kubinyi Ferenc volt országgyűlési képviselő, az akadémia tagja, a földtani társulat elnöke tegnap éjjel meghalt. Kubinyi Ferenc már a negyvenes évek elején s 48-ban országgyűlési képviselő volt, a szabadság harcban kifejtett működésére s rendheltelen hazaszeretete által az ország rokonszenvét nagy mértékben megszerezte és bírta. A hatvanas években ismét az országgyűlésen látjuk őt, hol a határozatipárt hivatott, s a föliratot annyira ostromolta, hogy annak bizvást legelkeseredettebb ellensége közé lehetett sorozni. Nagy kedvel és kitartással művelé a műtörténelmet és geológiát, s nevezetes gyűjtemények birtokában volt. Nagy értékű régiség gyűjteményét 1849-ben Losonczon az oroszok földlűták; ujabban is hozzáfogott azonban a gyűjtéshez s értékes, nagybecsű régiségeit csak az imént állítja ki a megyeház termében. Az elhunytól szóló családi gyászjelentés így hangzik: Kubinyi Béla pénzügyminiszteriumi fogalmazósegéd megszomorodott szívvel jelenti forrón szeretett nagybátyjának felsőkubinyi és nagyolaszi Kubinyi Ferenc volt országgyűlési képviselő urnak, a magyar földtani társulat élethossziglani elnökének, a magyar tud. akadémia tiszteletbeli tagjának, több bel- és külföldi tudományos társulat tagjának stb. f. hó 52-án éjeli 1 órakor, rövid szenvedés után történt gyászos kimulását. A drága halott földi maradványa vasárnap f. hó 29-én d. n. 3 órakor fognak a gyászakból (szünatér, takarékpénztári épület) ágostai evang. szertartás szerint beszenteltetni és onnét a kerepesi-ut melletti temetőbe örök nyugalomra tetetni.

Önvalomás, mint jellemrajz. Dejazet színész névvel valamilyen albumba a következő kérdéseket és feleleteket írta: Melyik kiváló erénye? A ember szeretet. — Főjellemonása? Hogy nincs főjellemonásom. Miben képzeli a boldogságot? A családban. A szerencsétlenséget? Szeretünk halálában. — Mi szeretne lenni? Ifjabb 20 évesnél. — Hol szeretne legjobban lakni? Hol folyvást napugsár és virág van. — Mely nevet szeret leginkább? Gyermekeim neveit. — Mit utál leginkább? A birvágyat. — Mi az ön jelszava? Jót tenni, s az embereket beszélni hagyni. — Miben áll a nóbátorsága? A szenvedést elviselni tudni. — S a férfiak Némileg erejében, nagy részt önszeretetében.

Keserü Mozes, kinek haláláról közelebb emlékeztünk meg, összes vagyonát (körtül-belül 18 ezer firtot) egyházi iskolai és nemzeti célokra hagyományozta. A végrendelet főbb tételei: következők: A gyulafehérvári káptalanra vagyona negyedrésze száll; két negyedét család alapítványul a székelyudvarhelyi róm. kath. főgymnasiumnak rendelte. Ezenkivül az erdélyi múzeum, tud. akadémiairól, ugy szintén a kolozsvári szegényekről sem feledkezett meg s vagyonához képest mindeniket jelentékenyebb összegekben részesítette. Terjedelmes s gazdag könyvtárát pedig a gyulafehérvári Batthyányi intézetnek hagyományozta. Végre a rokonok az elhunyt vagyonának huszad részét fogják örökölni.

A pákozdi csatateren, hol függetlenségi harcunkban először omlott véremléksobrot akarnak fölállítani. Velenczén e czélra bizottság alakult, mely ada-

kozási íveket bocsátott ki, s kéri a közönséget, hogy a terv kivételére segédkezzen nyújtson. Az adakozási összegek május 24-dikéig Cseh Mihály bizottsági pénztárnoknak küldendők (Velence, Fehérmegye).

Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldött:
A „Magyar Igazságügy,” jogtudományi havi folyóirat harmadik füzet, szerkesztő dr. Löw Tóbiás, kir. főügyész, helyettes. Tartalom: Vajkay Károly, kir. it. táblai tanácselnök: Következtes következetlenség. — Dr. Barach Benedek, köz- és váltóügyvéd: A magyar váltótörvénykönyv tervezete. I. és II. — Dr. Garay Dezső, pesti kir. törvényszéki bíró: Az igazságügyi reform pénzügyi oldala. — Dr. Plósz Sándor, kolozsvári egyetemi jogtanár: Váltóügyekben van-e az illetőségtől való eltérésnek helye? — Törvényszéki csarnok: A pesti molnarmesterek pere a m. államkincstár és Pestvárosa ellen. — A legf. ítélőszék elmélete a súlyosító körülményekről. — Orgyilkosság; bünszerző és bünszerzés közvetlen tettes nélkül. — Rágalom vagy illetlen kifejezés. — Jogirodalom: A magyar ált. magánjogi törvénykönyv tervezete. Irta Báttaszéki Lajos. Birálta W. — Észrevételek a m. keresk. törvénykönyv tervezetének a biztosítási ügyeket tárgyzó részére. Irta dr. Beck Hugó. — A tanítás a fegyházban: Aphorismen über das Unterrichtsweisen in Srafanstalten. Von Alex. Krell. Birálta Tauffer Emil. — Különféle: Codificationalis mozgalmak. — Igazságügyi közigazgatás. — A büntetés kezdetének számítása. — A m. kir. igazságügyminiszterium működése 1867—1882. — A kir. it. tábla fegyelmi gyakorlatából. — Külföldi törvényhozások. — A Tichborne per vége. — Gneist az esküdtészekről. — Táborosky és Parsch zeneműkereskedésében megjelent: „Nézz a világba” keringő; ára 80 kr.; „Fölköszöntés” rezgőpolka, ára 50 krajczár.

Küzdelem farkassal Gömörből írják a „Hon”-nak: Több vasúti munkás Kis-Baghról f. hó 26-án reggeli hat órakor kézi-erővel hajtott vasúti kocsin Gödöllő felé indultak. Besznye közelében a munkások egyike Maróth Ferenc leszállt, hogy rongyos czizmáját összekösse. A mint ott állt a kocsi töltésén, egy farkas rohant az erdőből. A munkás sem volt rest és dulakodásra vette a dolgot. A farkas a munkás felső ajkát harapta meg. Maróth, ki pusztán kézzel volt, kétségbeesésében a vad állat szájába fogott, s két kézzel kifeszítette, s mindamellett hogy ez kezeit összemarcangolta, maga alá gyűrte. Dulakodása közben torokszakadtából kiabálván, társai kik akkor már vagy 200 öltre voltak tőle, visszafordultak és eskünyakkal, áósikkal siettek segítségére. A farkas torkát elmszertették s diadallal hozták be a halál tusát kiállott társukkal együtt a városházára. Itt az épen ujonczosánál egybegyűlt kerületbeli jegyzők meglehetősen összeget gyűjtöttek össze maguk közt e szerencsétlen fölségelésére.

Megégett a szinpadon. Dunaföldvárról írják a „Pesti Napló”-nak: A Lókai Antal igazgatása alatt már néhány hét óta itt működő szinpadon tegnap. „A vén bakancsos és fia a huszár” című népszínművet adván elő, játék közben a Lidi szerepét játszó Árvay Gizella a k. a. ruhája az 1. ső és 2. dik fölönás között, a szinpadon lévő gyertyákon meggyújtad. A színházi közönség észrevén a veszélyt, néhány néző a lánggal körülvett színésznő segítségére sietett. A szerencsétlen kétségbeesésben ide s oda futott, miáltal a lángokat még inkább élesztette. Végre azonban a fölönös sikerült néhány önfeláldozó fiatal embernek a lángokat elfojtani. A kisasszony most sebeiben kinlódik, azonban van remény, hogy fölgyógyul belőlük.

Rövid hírek. A kőbányai vasúti állomáson tavaly történt szerencsétlenség okozói ellen a végtárgyalás f. é. márczius 30. délelőtt 9 órakor fog megtartatni; ez alkalommal külön belépti jegyek fognak kiszolgáltatni, melyek Ugron A. fenyítő-törvényszéki jegyző úrnál kaphatók. — Deák János, budapesti kereskedő végrendeletében a Rókus-kórház, a szegény-gyermek-kórház, a gyermek-menhely, a bölcsőde, a Josephinum fuárház, az Erzsébet-leányvárvaház javára egyenkint 150 frtot, a m. t. akadémia javára pedig 100 frtot, összesen 1000 frtot hagyományozott. — A régi színház tér kövezése és planirozása eddig nem volt még keresztülvihető az e téren levő bódék miatt; május 1-én a bódék el fognak hordatni és a tanács már utasította a főmérnöki hivatalt, hogy ezen tér kövezése és planirozására nézve terjeszsen el előirányzatot, hogy a munkák már májusban foganatba vehetessenek. — A „Szent-János” betegápoló és segélyező-egylet néhány nap előtt ülte meg alapítása emléktünnepét, mely alkalommal Demeter S. és Zeidler J. elnökök olajfésztési arcképei lepleztettek le. Az egylet egyike a régi béknek Budapestben és már 1848—49-ben számos sebesült honvédek részesített ápolásában, valamint a táborokban is jó szolgálatokat tett. — A vízivárosi temető miatt sok a panasz; oly annyira el van a hanyagolva, hogy eső után négylovas kocsi is alig bír kigázolni a feneketlen sárból. Ugyancsak a vízivárosból az a panasz, hogy a háromnyul-laktanya igen rossz állapotban van. A tanács bizottságot küldött ki, mely ez állapotokat megvizsgálja és a hiányok orvoslása iránt javaslatokat tegeyen. — A Miklóssy színház az összes fölszereléseivel együtt a tegnapi árverésen egy építész vállalkozó vette meg, ki — mint halljuk — a színházat közelébb teljesen fölszereli és megkezdi benne az előadásokat. A városligeti magyar arenát pedig német előadásokra akarta egy vállalkozó megszerezni. A főpolgármester azonban kereken kijelentette, hogy ezen színház csak is magyar előadásokra van átengedve, hogy a főváros közönsége a honi művészet istápolása végett engedje meg az arena építését. — Palisa J. ur, a pólai csillagda főnöke, néhány nap előtt egy 11—12° nagyságú csillagot fedezett föl, mely ha egy, már ismert, de elvezett e nemű csillagnak nem bizonyulna, a Mars és Jupiter közötti asteroidok csoportjába mint 135. égitest lenne sorolandó. — Toldy István néhány hónapra Párisba utazott, honnét a fővárosi lapoknak néhány tárczát fog írni. — Schiller „Lied von der Glocke” című ismeretes hosszú költeményét R. Alfréd bécsi főkönyvezető egy levelezési lapra teljesen leirta. A költemény 423 sorból, s 2115 szóból áll, s így a könyvvezető ügyessége és fáradsága nem mindennapi.

Magyar földrajzi társulat.

Havi ülés márczius 26.

A földrajzi társulat üléseit mind számosabban látogatják, mi e derék tudományos egylet további virágzására és izmosodására kecsgetető jel gyanánt szolgálhat. Különösen a nőnem keresi föl tömegesen ez üléseket, melyeken ha nem is mindig önálló s eredeti kutatásokon alapuló, de mindig érdekes s amellett népszerű fölolvások váltják föl egymást a föld ismeretének szép tudományából.

Különösen érdekes volt ma Bálint Gábor, a nemrég Mongolországból visszatért fiatal utazó fölolvása e cím alatt: „155 nap a khalka mongol földön.”

Bálint először is utazásait írta le Mongolország felé: Nischui Nowgorodig vasuton ment, onnét tovább Karsk nevű határvárosig Jekaterinburgon, Perinen stb. át szekerem, részint pedig szánon. Így 45 napot töltött csupán utazással. Karsk egy 14—15,000 lakosból álló városka, mely azonban régi jelentőségét elvesztette, mert a vám s egyéb kormányhivatalok Irkutskba tétettek át. Karskból egyenesen Khürenebe utazott Bálint, s itt volt leg hosszabb tartózkodása a mongol földön, minthogy öt teljes hónapig volt vendége az ottani orosz consulnak, Sismara urnak.

Khürene ma már csak alig bir hat ezer lakossal. E szám között is négy ezer legalább a pap, mint-hogy a mongol papnak azonban korántsem csekélyelete biztosítva a nyomortól, s ott e téren nagy a konkurrencia, s így akárhány „áldozár” van, ki szatészkodik vagy cipészkedik. Sőt Bálint kocsiására is kiderült, hogy tulajdonképen láma s ő is utas pap. E rendnek Mongolországban szintén szabad házasságot kötni. A papoknak Khüreneben egészen külön városrésztük van, melyet mintegy szentnek tartanak a többi lakosok. A házak mindenütt elkülönítve állnak egymástól, s köröskörül oly magas falkezetekkel, mint amennyire maga a házteteje van. Bálint ezután az ottani pénzügyviszonyokat ismertette, s néhány pénzdarabot meg is mutatott. Csak réz- és ezüst-pérez van, továbbá közös cseréérték gyanánt téglány alakba összesajított theadarabokat is használnak. Az ércpénz majdnem minden város szerint változik. Néhány kínai kereskedő papirt is bocsát ki, hogy a forgalmat könnyítse. Utazónk ezután áttért a mongolok házassági, temetési s egyéb szertartásaira s szokásaira, a leírásoknál mindenütt a legkisebb részletekig terjeszkedve.

A házasság szintén a mennyasszony elragadtatása által történik, mint a kozákoknál. A vőlegény gyakran csak 17, a menyasszony pedig 13 éves. Ha páros a mennyasszony és a vőlegény évszáma, ebből boldog házasság jósolnak. A férjnek, ha a házasság gyermekeketlen marad, szabad minden kárpótlás nélkül feleséget viszásküldeni szülei nyakára, azonban rendszeren inkább második feleséget vesznek még hozzá. Ez utóbbit azután „kis” feleségnek nevezik. — Az isteni tisztetlet templomban és szabad ég alatt végzik. Előbb a papok látják el, az utóbbit ugynevezett imádkozó gépek könnyítik meg, mert a jámbor hívőknek csak egy hengert kell megforgatni és ájtatos buzgalmának eleget tett. Ha fiatal kezdő „clerikusok” a templomban orosz végzik az imádságok fölolvását, hátuk mögött álló roszabb lámák jól hátba verik. — A temetkezésre nézve előadja Bálint, hogy e tekintetben a mongolok a legnagyobb barbárság színvonalán állnak még, amennyiben holtjaikat el sem temetik, hanem három nappal a bekövetkezett halál után leteszik a hullát egy a város körül lévő hegy oldalánál, hol a varjúk s ragadozó állatok áldozata lesz. Mentil gazdagabb volt az elköltözött, annál magasabbra helyezik el hulláját a hegyen.

Végül utazónk igen érdekes párhuzamot von a mongol és kínai néptaj között, mely teljesen az utóbbi előnyére ütött ki. A mongol tunya, vad érzelmű, a munkát inkább megveti, mintsem kerüli, a kínai szorgalmas, szelid erkölcsű, ámbár ravasz. A család híre ellen azonban határozottan védelmezik utazónk a czopos népet. Áll, hogy a kínai minden népi fölött Ázsiában érzeteli fölsőbbégét, és a hol egyszer letelepedett, ott ő az ur, ha a benszülöttek, mint például a mongolok, nagy hetykén, le is nézik.

Az érdekes fölolvás több mint két órát vett igénybe, amiért is a második bejelentett értekezésnek el kellett maradni. Az ülés 7° órakor ért véget.

Nemzeti színház. Vasárnap, márczius 29. A „Székelyföldön”. Népszínmű 3 fölvonásban.

Táviratok.

Bécs, márczius 27. A hitelintézet előterjesztésében azon meglepő értesítés tartalmazatik, hogy a forgalomban levő váltók legnagyobb része már lejárt.

Versailles, márczius 27. Dahirel a nemzetgyűlésben ma azt indítványozta, határozassék meg június 1-jén a végleges kormányforma. Broglie ellenzése után ez indítvány sürögősege 330 szóval 258 ellenében elvetett. Megkezdve az erődítvényekre vonatkozó javaslat tárgyalása, a hadügyér ajánlja a bizottság javaslatát; Thiers ki csak néhány pont megerősítést kívánja, ezt ellenzi, különösen tekintettel a nagy költségekre. Hosszu vita után a bizottsági javaslat 359 szóval 193 ellen elfogadtatott.

Páris, márczius 27. Carlita források szerint a köztársaságiak az egész csatavonalon visszaverettek.

Közgazdaság.

Budapest, márczius 23.

A Ganz-fele vasöntőde és gépgyár-részvénytársaság szombaton tartá ötödik rendes közgyűlést Somssich Pál elnöke alatt. Jelen volt 52 részvényes 775 részvényvel és 424 szavazattal. A Mechwart igazgató által fölolvastott jelentés constátálja, hogy a múlt év szomorú viszonyai nem engedték teljedni azon szép reményeket,

melyekre az első hónapok üzleti viszonyainak örvendetes alakulása jogosítani látszott. A remélt nyeresemény csökkenése főleg az aránylag drágán vásárolt nyers vas föl dolgozásának és a megrendelések reményen alul maradt mennyiségének tulajdonítandó. Mindazáltal a vállalat egy jelentékeny vevőjét sem veszítette el. Hogy kedvezőtlen conjuncturák ellen jövőre lehetőleg biztosítva legyen, a gyár egy új termelési ágat karolt föl: kemény öntvényű lövegek készítését. Az osztrák kormány részéről már érkezett is nagyobb próbamegrendelés, mely a megrendelő kormány teljes megelégedésére teljesített. A gyár kemény öntvényű lövegeivel Tegelen, Berlin mellett tett kísérletek oly kedvező eredményt mutattak, hogy onnan is tetemes megrendelések helyeztetek kilátásba. A bécsi kiállításon a cég háromrendbeli kitüntetésben részesült, és pedig kerekéért a díszoklevelet, a szivrésekért haladási érmet, új szerkezeti gépeit három haladási érmet nyert. A gyár budapesti s ratibóri telepeiből eddig 357,710 db kemény öntvényű kerék került ki. Az összes készítmények értéke 3,149,143 frt 19 kr. A tisztanyereseményből a kiadási számlára 50000 frt ingatlanokra, képekre stb. 22,348 frt, 91 kr. iratván le, 200,124 frt 13 kr maradt, ebből a tartalékalapra 2%, jutalékokra 1%, az igazgatóságra 2% -ot levonva, maradt 182,876 frt 68 kr, melyből az 5000 db részvény mindegyikére 35 kr. osztalék kifizetése indítványoztatik, a 7,876 frt 68 krnyi maradék pedig új számlára irandó. Az igazgató-tanács javaslatai helybenhagyattak és a fölmentvény megadott. A kisorolt igazgató tanácsosok: Blau M. F., Eichleiter Antal, Fest Imre, Hajós József, és Koiss András urak újra megválasztatván, a gyűlés szétoszlott.

A ferencz-józsefvárosi takarékszövetkezet rendkívüli közgyűlést tegnap tartá meg. Móricz Pál, — rosra fordulván a társulat ügyei, — leköszönvén az elnökségről, Jordán alelnök vezette időközben a társaság ügyeit. Előterjesztetett a jelentés az egyesületi alkudozások menetéről. Az előterjesztett javaslatok bevezető sorában ki van mondva, hogy az egylet igazgatósága a múlt közgyűlés megartása óta több fővárosi pénzügyintézet alkudozásban volt, s hogy a hivatalnok hitelintézet tette a levelönyösebb ajánlatot az egyleti vagyon átvételére és realizására nézve, miért is az igazgatóság ezzel szétoszlást kötött, mely a tisztai hitelintézet nézve már kötelező a ferencz-józsefvárosi takarékszövetkezet és hitelegyletre nézve azonban csak a közgyűlés határozata alapján emelkedik jogerőre. E szerződés szerint a tisztai hitelintézet átveszi a takarékszövetkezetet actíváival és passzíváival egyetemben, valamint minden fönálló jogi kötelezettségekkel és kötelezi magát, hogy a részletjegy tulajdonosok befizetéseit négy hét lefolyása alatt visszafizeti, azontul 6 hónapot tartván föl a tulajdonosok igényeinek érvényesítésére, mely időn túl a netán vissza nem követelt befizetések a hitelegyleti tartalék-alapba folynak. A hivatalnok és szelga személyzetet is vagy átveszi a tisztihitelintézet jelen fizesükkkel vagy félvi végkielégítést tartozik részükre ugyszintén azoknak is kifizeti, kiket egy év folyása előtt elbocsát. A hitelegylet igazgatósága működésben maradt mindaddig, míg az elszámolás megtörtént és a ferencz-józsefvárosi takarékszövetkezet és hitelegylet cége törlesztve lesz. A közgyűlés e javaslatokat egyhangulag elfogadta. Mire a gyűlés fölsozlott.

Az osztrák-magyar monarchia vámbevételei a közelebbi években tudvalevőleg jelentékenyen emelkedtek, s ez a közös költségek födözetének javára esik, minthogy a jövedelem a közös kiadásokra van utalva. A múlt 1873. évi bevétel némi eszköket mutat, miután a vámköteles áruk behozatala apadt, s ezt a kivételnél mutatkozott csekély emelkedés nem ellensúlyozhatta, úgy hogy a jövedelem 1.9 millió firttal kisebb a megelőző 1872. évinél. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy az 1873-ki tényleges eredmény, 26 millió frt, a mellékjövödelmek beszámítása nélkül is tetemesen meghaladja az előirányzatot, (23.4 millió) az apadás nem nyugtalanító. A vámjövedelmek emelkedése a közelebbi hat év alatt következőleg alakult: 1868-ra előirányozva volt 10.1 millió, befolyt 15.9 millió; 1869-ben előirányoztatott 12.5 millió, befolyt 19.5 millió; 1870-ben előirányoztatott 18.4 millió, befolyt 21.1 millió; 1871-ben előirányoztatott 18.4 millió, befolyt 25.6 millió; 1872-ben előirányoztatott 10.7 millió, befolyt 27.9 millió; 1873-ban előirányoztatott 23.4 millió, befolyt 26 millió. Legmagasabb volt tehát a bevétel 1872-ben és 1873-ban, ámbár e két évben a mellékjövödelmek nem számítottak be. A bevétel még tavaly is fölülmulta az előirányzatot, s az 1872. évet megelőző esztendőkéét is. A folyó évre 23.9 millió frt van előirányozva, s habár a kereskedelmi forgalom nagyot csökkent, az előirányzott összeg befolyása alig lehet kétséges.

Piaczi árak a fővárosban. A vásári fölgyűléség fölgyűlései szerint a legközelebb mult hetivásáron a főbb élelmiszerek árai ezek voltak: rozskenyér fontja 12 kr, marhalus 30—32 kr, sertésus fontja 36 kr, bány 1/4 80 kr, malacz dbja 2 frt — kr, tyúk párja 1.30 kr, csibe párja 1.10 kr, kappan párja 3.—kr, rézce p. 1.80, pulyka p. 5 frt 60 kr. disznósir fontja 44 kr, marhazsir 66 kr. vaj 68 kr, tojás darabja 3 kr, tej itezje 10 kr, tejföl 88 kr, vörös hagyma fontja 8 kr, savanyu káposzta fontja 7 kr. Tüzelőszerek ára: bikkfa öle 16 frt 5) kr., tülyga 18.—, szilfa 16 frt 50.

A budapesti gabna- és értéktözsderől, márczius 28. Az értéktözsden kedvezőbb hangulat uralkodott a Bécsből érkezett kedvezőbb hírek következtében. Azonban az üzlet mégis korlátolt maradt. Tökeelhelyezési papirokból a pesti kereskedelmi bank záloglevelei 85.39, dijsorsjegyek 77.50 adattak el. Municipalis 28, anglo-magyar 29—31, magyar hitel 246—146.50, földhite 58, pesti kereskedelmi bank 750. Közuti vasut 340—341, hengermalom 787, budapesti 640, Pannonia 400. — A gabnaüzlet. Buza ma is el volt hanyagolva, forgalom nélkül, áraban inkább névleges. — Rozs keresettebb volt, valamint árpa is. — Kukoricza kész áru hiányában 5 krajczárral drágább lett. — Zab változatlan. — Kukoricza május-juniusra 4 frt 80 krajczár p., 4 frt 82 kr. áru.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. márczius 28-án.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Adva		Tartva		Adva		Tartva		
Hang.	Font	Font	forint	Befiz.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Adva	Tartva
Buza, bántási ó v. uj	83	7.50	7.65	315	1000	1010	500	405.	410.	500	94.	94.25	94.	94.25
" " " " " "	85	7.75	7.80	200	—	—	200	158.	160.	200	126.75	127.25	—	—
tiszav.	87	—	—	300	385.	390.	200	246.	248.	200	850.	860.	213.	213.50
" " " " " "	83	7.65	7.75	100	63.	64.	500	620.	625.	500	34.50	35.	961.	963.
" " " " " "	85	7.85	7.95	200	72.	74.	200	850.	855.	500	961.	963.	533.	535.
pestm.	87	—	—	300	180.	185.	500	350.	355.	500	200.	200.50	197.	198.
" " " " " "	83	7.55	7.65	200	340.	341.	200	232.	234.	500	2065.	2075.	200.	200.50
" " " " " "	85	7.80	7.90	200	108.	110.	200	85.	86.	500	2065.	2075.	425.	430.
fehért.	87	—	—	300	55.	60.	200	100.	101.	500	425.	430.	318.50	319.50
" " " " " "	83	7.75	7.85	200	29.25	29.50	100	100.	101.	500	318.50	319.50	146.75	147.25
" " " " " "	85	7.95	8.	85	31.50	32.	200	116.	118.	500	146.75	147.25	215.50	216.50
bácskai	87	—	—	166	146.50	147.	200	170.	175.	500	215.50	216.50	—	—
" " " " " "	85	—	—	200	48.50	49.	500	79.	80.	200	—	—	94.50	95.
" " " " " "	85	—	—	100	58.	58.25	200	—	—	200	94.50	95.	84.50	85.
				70	43.	43.50	—	86.	86.12	—	90.15	90.30	85.	85.
				50	51.50	51.75	—	77.50	78.	—	85.	85.	91.50	92.
				50	33.50	33.75	—	86.50	86.75	—	82.	83.	83.40	83.70
				100	50.	51.	—	84.50	85.	—	136.50	137.	132.	132.50
				200	185.	190.	—	85.25	85.5%	—	109.25	109.50	67.25	67.75
				200	750.	755.	—	—	—	—	—	—	—	—
				200	375.	385.	—	—	—	—	—	—	—	—
				100	67.	68.	—	—	—	—	—	—	—	—
				50	44.	45.	—	—	—	—	—	—	—	—
				80	81.	82.	—	—	—	—	—	—	—	—
				100	2110.	2130.	—	—	—	—	—	—	—	—
				100	175.	177.	—	—	—	—	—	—	—	—
				100	49.	51.	—	—	—	—	—	—	—	—
				100	61.	62.	—	—	—	—	—	—	—	—
				40	42.	44.	—	—	—	—	—	—	—	—
				40	40.	42.	—	—	—	—	—	—	—	—
				60	38.	40.	—	—	—	—	—	—	—	—
				500	37.	40.	—	—	—	—	—	—	—	—
				500	270.	275.	—	—	—	—	—	—	—	—
				500	108.	111.	—	—	—	—	—	—	—	—
				500	146.	147.	—	—	—	—	—	—	—	—
				200	228.	230.	—	—	—	—	—	—	—	—
				160	790.	795.	—	—	—	—	—	—	—	—
				300	100.	105.	—	—	—	—	—	—	—	—
				100	640.	643.	—	—	—	—	—	—	—	—
				100	19.	20.	—	—	—	—	—	—	—	—
				1000	405.	410.	—	—	—	—	—	—	—	—

H I R D E T É S E K.

Magyarországon eddig bármily verseny által fölül nem mulva,
csak az egyetlen, érme által kitüntetett
vászonárak és fehértémük gyára
FOGL S-től Pesten,
városháztér 6-ik szám.

Rumburgi vászon térfügek (a nyak körmértéke megjelölendő) 2, 3, 4, 5, 6-8 frt.
Vászon női ingek frt 2-2.50, himzéssel 2, 3, 4, 5, 6-8 frt.
Vászon gatyák 1.-, 1.50, 2.-, 2.50, 3.- frt.
Angol chirting-gek, (szébb a vászonnál) fehér és színes 2.-, 2.50, 3.-, 3.50 frt. (A nyak körmértéke megjelölendő.)
Gallérok, legújabb divatnak, (a nyak körmértéke megjelölendő) tucattja 2-3 frt, angol 4 frt.
Kézleők, legújabb divatnak, tucattja 4-6 frt.
Női nadrágok 2.50-3 frt.
Pongyolafelöltők vagy **női corsetok** percaiból 2-2.50 frt, himzéssel 3, 5, 6, 8 frt.
Női alszoknyák 4, 5, 6, 8 frt.
1 tucatt rumburgi vászon zsebkendő 1.50-2 frt, finomabb 2.50, 4, 5, 6, 8-10 frt.
30 röt kéziszővetű vászon 3.50, 8.50, 9.50, 11.-, 13.-, 15 frt. —
30 röt rumburgi vászon 15, 18, 22, 25 frt a legjobb és igen széles.
Női fűzők (a derek körmértéke megjelölendő) 2, 3, 4 frt.
Rumburgi és hollandi vásznak, 50-64 rötös, elismert jó, 20, 25, 31, 35, 40, 50, 60, 100 frt.
50 forint értékű árak vásárlói egy asztalgarnitúrát 6 személyre ingyen kapnak.

RÁTH MÓR törvénykiadásai.

1873-iki Országgyűlési Törvények. 8-rét, nagybetűs kiadás. Ára teljesen füze 1 frt 80 kr. Diszkrétben jelvényekkel 2 frt 50 kr.
1873-iki Országgyűlési Törvények. Nyolczadrét nagybetűs olcsó kiadás községek számára. Ára füze 1 frt 30 kr.
1873-iki Országgyűlési Törvények. Diszes zsebkönyv. Ára teljesen füze 2 frt. Diszkrétben jelvényekkel 2 frt 80 kr.
1873-iki Miniszteri Rendeletök gyűjteménye. Ára 3 frt.

Az általam megalapított és már 7 év óta kiadott törvénykönyvek diszes kiállításuknál és correktuságuknál fogva oly nagy népszerűségre tettek szert, hogy más kiadók is ezen népszerűséget saját kiadásai számára olcsó módon megnyerni kívánván, elég méltánytalanok az én törvénykönyveim kiállítását, nyomását, borítékját, sőt még kötését is a közönség ámitására célzó módon utánozni. Addig is, míg ezen eljárás ellen a törvény oltalmát megnyerhetem, ügyelmeztetem a közönséget, hogy csupán azok az én kiadásaim, a melyeken a „kiadja Ráth Mór” megjegyzés fordul elő: a többi hasonló kiadások jogtalan utánzások, a melyekért semminemű felelősséget el nem vállalok.

Az 1874. Törvények és Rendeletök szinte sajtó alatt vannak. Összes nagymérvű törvénykezési és közigazgatási kiadásaimról teljes jegyzékkel szolgálhatok.

RÁTH MÓR.
3/57

Az emberek százezrei
köszönhetik szép hajukat az egyesgyedül létező legjobb és legbiztosabb
hajnövesztőszernek.
Nincs már jobb valami
a haj növesztésnek előmozdítására és fenntartására és dítására

mint a világ minden részében oly ismeretes a híressé lett, az orvosi kar által megvizsgált, a legfőbb és legcsodálatosabb sikerrel koronázott, és ő csász. és kir. apostoli Pelsége I. és Ferencz csász. kir. kizár. szabadalommal kitüntetett

RESEDA-göndörítő-hajkenőcs,

melynek szabályszerű használatánál a fejre legkopaszabb helyei is teljes hajzatuakká lesznek, a szürke s vörös hajzat sötétzsinóvá válik, csodálatos módon erősíti a hajzalat, mindennemű korpaképzést pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen és mindenkorra megátalja, s a hajnak természetes fényt ad, és

hullámszertvé képezi, és a legkésőbb korig megőrzi az öszüléstől.

Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítása által azonkívül még fűdészt is képezi a legfinomabb pipere-asztalnak is.
Egy tégely ára használati utasítással (hét nyelven) 1 frt 50 kr, postán küldve 1 frt 60 kr.

Ismételadók jelentékeny elengedésben részesülnek.
Gyár és főközponti szállítási raktár nagyban és kicsiben

POLT KÁROLY
illatszerész és több es. k. szabadalom tulajdonosánál
Bécsben, Josefstadt, Piaristengasse 11. saját házában, a Lerchenfelderstrasse mellett.
a hova minden írásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beklüldése vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesítenek.
Pesten főraktár egyesgyedül
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál.
király-utca 7. szám.

NB. Valemint minden jeles gyűjteményénél, úgy ennél is utánzások és hamisítások tások lettek megkísérve, ennélfogva vételnél kértnek a fennebb kijelölt raktárakhoz fordulni s világosan Polt Károly Reseda-göndörítő-hajkenőcsöt kérni, nemkülönben a fennebbi védjegyet tekintetbe venni.